

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

IV. An imperium natruâ suâ efficax libertatem adimat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

rectè monet P. Didacus Ruiz. tom. de providentia disp. 3. sect. 8. num. 9. non habere rationem imperantis neque imperati, sed esse novam extensionem ad idem obiectum motuum.

- II Disputant Theologi à quo habitu procedat actus imperatus. An ab habitu imperantis, vel à proprio habitu, in qua quaestione dicendum omnem actum siue imperantem, siue imperatum procedere ab habitu illius virtutis, ad quem pertinet ex motu intrinseco, ita ut si actus charitatis efficaciter imperet actum religionis, actus imperans charitatis procedat ab habitu charitatis, & actus imperatus religionis ab habitu religionis, & tantum mediare dependeat ab habitu charitatis, quatenus dependet ab actu charitatis qui dependet à tali habitu charitatis. Ratio huius conclusionis est quia nullus habitus virtutem habet versandi extra suum motuum, versaretur autem habitus charitatis circa motuum religionis, si actus religionis imperatus procederet ab habitu charitatis. Quaestio alia, scilicet cuius speciei sit bonitas imperata, an pertineat ad eandem speciem ad quam pertinet bonitas imperantis, & habeant motiva speciei diversa, est purè Theologica.

PUNCTUM IV.

An imperium natura sua efficax libertatem adimat.

Varia imperiorum genera assignavi & statui posse in quolibet illorum genere aliquo ex natura sua assignari efficacia: est modò definiendum de singulis seorsim sumptis an libertatem adimant voluntati.

§. I.

Propria sententia.

- I Sententia est Recentiorum, actus imperantes quantum suis natura sua efficaces non adimere libertatem, quam referunt Hurtadus & Ripalda postea citandi, in illius suffragium prædicti recentiores vocant plures Authores, quos, ut bene notant Hurtadus & Ripalda, non ad illorum memorem referunt, quia tantum illi asserunt voluntatem liberè elicere actum imperatum vel eligere medium unicuique supposita intentione vel imperio efficaci, quia illi liberum fuit cessare ab intentione seu imperio, ex quo tantum inferitur actum imperatum esse liberum secundario libertate derivata ab imperante. Existimo tamen immerito dixisse Hurtadum sententiam hanc solum defendi ab his Recentioribus, illam enim expressè tenet P. Suarez lib. 12. de gratia c. 11. n. 14. quam perperam explicat Ripalda, quasi id non asseruisset, quia licet n. 11. ad meritum facilius defendendum in actu imperato negaverit actus efficaces imperantes, postea tamen his admissis, meritum & libertatem sibi servare voluit imperatos, est enim illi familiarissimum varios assignare modos, ad eandem defendendam quaestionem.

- 2 Sententiam affirmantem actus efficaces libertatem adimere defendunt P. Salas l. 2. t. 1. lib. 6. disp. 1. sect. 5. §. dicit sumere, & disp. 2. sect. 6. n. 66. Ripalda de ente supernaturali disp. 63. sect. 2. Hurtadus 2. 2. disp. 136. P. Valquez & Torres, quos perperam referri ait Ripalda, quia uterque negat hos actus imperantes efficaces absque ratione tamen prohibere vult Ripalda hos Doctores referri pro hac sententia, licet enim actus imperatos efficaces non concedant, inferunt tamen actus imperatos non fore liberos si tales actus efficaciter imperantes darentur: legatur P. Valquez l. 2. disp. 51. n. 38.

- 3 Dico primò. Actus imperans ex natura sua efficax si determinatum respiciat obiectum actui imperato propriam illius libertatem adimit, & in illum derivat libertatem quam in se formaliter habet, sicut volitio libera imperans actionem externam illam denominat extrinsecè liberam. Secundam conclusionis partem nullus negabit, priorem sic probo. Talis actus imperans antecedit actum imperatum, & illius est causa, & non est indifferens ad existentiam actus imperati, & negationem illius, sed determinatus ad existentiam imperati, ergo antequam actus imperatus sit determinatus in se ipso, est determinatus in causa, & antequam videatur existens absolute, vel sub conditione ex positione præcisa actus imperantis inferitur necessarius actus imperatus, ergo necessitas talis imperati non est subsequens sed antecedens, quia nascitur ex aliquo antecedenti ipsum actum imperatum, & tenente se ex parte principij respectu

illius, illa est enim necessitas antecedens quæ nascitur ex aliquo antecedenti ipsum actum.

Respondent Recentiores illam esse necessitatem consequentem, quia nascitur ex determinatione libera voluntatis, contra quos sic arguo. Necessitas actus imperati oritur ex determinatione voluntatis ad actum imperatum, ante determinationem eiusdem voluntatis ad ipsum imperatum: ergo licet nascatur ex determinatione subsequenti seu comitante actum imperantem, nascitur ex determinatione antecedenti actum imperatum, ergo licet non obstat libertati actus imperantis, obest tamen libertati actus imperati, nihil enim refert determinationem esse subsequentem ad aliquem actum, ut libertatem lædat alius, cuius est infallibilis determinatio, quemque causalitate præcedat sicut contingit in nostro casu.

Alter respondent, voluntatem determinantem se ad actum imperantem, quem novit connexionem habere cum imperato, liberè se ad illum determinare, ac proinde illam determinationem libertatem non lædere. Resp. voluntatem determinantem se liberè ad actum imperantem, liberè se determinare ad actum imperatum libertate primario efficiente actum imperantem, & secundario & denominativo actum imperatum, non tamen se liberè determinare libertate propria actus imperati, sicut contingit in imperio actus externi ad quod liberè se determinat voluntas, libertate actus interni derivata in externum, non tamè primario illi inhærentem. Ratio huius conclusionis est quia libertas propria actus dicit ipsam entitatem actus dependentem à principiis indifferentsibus, determinatio autem ad actum imperantem quantumvis hic prævideatur connexus cum imperio non dicit formaliter entitatem actus imperati, & si illam diceret esset cum dependentia à principio non indifferenti, scilicet ab actu imperante, ergo nullo modo potest dicere libertate formalem actus imperati. In hanc eandem solutionem incidit alia, quia dicit Recentiores actum imperantem esse determinationem radicalem non formalem actus imperati, ac proinde illius libertati non obesse. Contra: determinatio illa radicalis actus secundi est formalis per modum actus primi ad eundem actum secundum, qui posita principio non est indifferens ad actum imperatum, & ad negationem illius, sed determinatum ad illius existentiam: ergo aufert totam indifferenciam voluntatis, & inducit necessitatem ad actum imperatum eodem modo ac illam induceret quodcumque principium prædeterminans, quod non est determinatio formalis ipsius actus secundi, per modum actus secundi, hæc enim non distinguatur ab ipso actu, sui formaliter determinat potentiam ad actum secundum, cum negatione cuius coponi non potest.

Confirmatur: Si hoc imperium efficax esset insulsum potentie absque ulla libertate ipsius, actus imperatus procedens ab illo non posset habere propriam libertatem ergo modò quando actus imperans liberè elicitur à voluntate, actus imperatus eadem libertate caret: Probo consequentiam, actus imperans siue necessarius siue liber sit in se ipso eodem modo præcedit actum imperatum & est causa illius, & eandem connexionem habet cum illo, quia actus imperans non influit in imperatum per propriam libertatem imperantis, sed per tendentiam intrinsecam, quam habet in illum tanquam in obiectum: ergo eodem modo propriam libertatem illi adimit, libertas enim propria & formalis actus imperati, & cuiusvis actus voluntatis sumitur ex modo, quo procedit à suis principiis immediatis cum indifferencia, ut procedat & non procedat ab illis, non verò ex indifferencia, vel necessitate, quam habent principia ad sui existentiam, actus enim liber dicitur, quia processit à cogitatione, à qua potuit non procedere, licet talis cogitatio, & quidquid se tenet ex parte principij respectu illius non sit liberum, sed necessario existens independentem ab aliqua determinatione voluntatis: ex hoc inferes actum imperatum procedentem ab imperio libero, vel necessario, in se ipso formaliter esse æquè necessarium, & differre tantum ex eo, quod actus procedens ab imperio libero, est siue necessarius in se ipso, est tamen liber in causa, & libertate causæ derivata in effectum, sicut est libera deambulatorio procedens necessario ab imperio libero voluntatis.

Dicunt alij actum imperantem supponere potentiam indifferencem per cogitationes, quas habet inclinates cum indifferencia ad actum imperatum, ac, proinde non tollere libertatem ad talem actum. Idem diceret de Physica prædicta

prædeterminatione, ipsa enim contingere potest voluntati præveniente cogitationibus cum principiis, & circumstantiis quibus libera constituitur, ad actum ad quem qualitas illa prædeterminat, & hac ratione potentiam liberam supponere, & illi necessitatem non inferre. Respondeo imperium posse accidere voluntati independentem ab illo principio indifferenti, ipsam tamen libertatem destruere, quam sine ipso habebat voluntas, quia quoties plures causæ ad eundem effectum concurrunt, & una connexionem habet necessariam, & intrinsecam cum effectu, effectus ille absolute & simpliciter est necessarius, licet necessitas non illi ex omnibus causis proveniat, sed tantum ex illa, quæ cum ipso est necessario connexa, quæ reliqua principia ex se indifferentia ad actum & negationem illius, ita determinat, ut non possint in consortio talis principij intrinsecè connexi cum effectu, coniungi cum negatione illius, hæc est enim differentia inter libertatem, & necessitatem effectus, quod necessitas sumi potest ex quocumque principio connexo intrinsecè cum effectu, quantumvis inadequatum sit tale principium etiam si reliqua principia ex natura sua sint indifferentia ad effectum, & negationem illius; libertas tamen effectus desumenda est ex omni principio ad quod influente secundum se totum, & secundum quodlibet inadequatum principium inclusum in principio ad quod influente ad actum & ad negationem illius.

8 Alij respondent hoc imperium libertatem non adimere, quia non est simpliciter necessarium ad actum imperium qui dependenter ab imperato existere potuit. Contra: Etiam si hoc imperium necessarium non sit, & sine illo posset fieri actus imperatus de facto tamen ad illum concurrat, & illum præcedit prioritate causæ connexæ cum illo: ergo actus imperatus procedens ab illo, de facto procedit a principio non indifferenti, sed determinato ad sui existentiam: ergo procedit necessario & non liberè, libertas enim, & necessitas effectus sumitur a principio, a quo de facto pendet & non solum ab illo principio, a quo necessario dependere debebat, quia si de facto pendet a principio, a quo posset non dependere, tale principium est prius illo, & si connexionem habeat cum ipso effectu, ille erit necessarius in causa, a qua dependet, quæ necessitas opponitur cum libertate formali effectus.

9 In similibus casibus solent plurimi ad scientiam Dei conditionatam recurrere, qui in præfati dicunt Deum potuisse scientia conditionata prævidisse actum imperatum liberè futurum, ac proinde imperium non posse illi libertatem adimere conditione purificata. Hanc solutionem passim Magistri nostri efficacissime reiciunt in hunc modum. Deus prævidit actum imperatum sub conditione actus imperantis, vel sine illa: si vidit sub conditione imperantis, non potuit liberum adhuc in statu conditionato illi videre, si enim ex existentia absoluta imperantis inferretur existentia absoluta necessario actus imperati, eadè necessitate inferretur in statu conditionato, ideo enim est necessaria hæc conditionalis, *si Sol est, lux est*, quia posito absolute Sole, necessario ponitur existentia absoluta lucis. Si vidit Deus illum actum imperatum sub aliis conditionibus, in quibus non erat imperium, impertinens est illa scientia ad hoc ut posito imperio actus imperatus sit liber, quia iam non purificantur conditiones sub quibus actus ille liber fuerat prævisus, una enim ex conditionibus sub quibus prævidendus est actus, qui in statu conditionato liberè prævidetur, est negatio imperij efficaciæ, & cuiusvis causæ prædeterminantis ad illum, sicut enim ad hoc ut actus in statu absoluto sit liber, non solum requiritur procedere ab hac cogitatione, sed non procedere ab aliquo comprincipio determinante, ita in statu conditionato prævidendus est sub conditione principiorum ex se indifferentium, & negationis totius principij intrinsecè connexi cum tali effectu liberè futuro. Positis autem diversis principijs in statu absoluto, ac fuerint prævisa in statu conditionato, non inferretur libertas absoluta ex libertate conditionata, quæ tantum transit in absolutam, quando illius conditiones purificantur: exempli gratia, prævidit Deus scientia conditionata, si ego dederò hanc cogitationem siue imperio efficaci, & siue physica prædeterminatione, erit consensus liber: in statu absoluto dar cogitationem cum physica prædeterminatione, vel cum imperio: non inferretur consensus futurum esse liberum, quia effectus qui liber esset, si non procederet ab imperio efficaci, vel a physica

prædeterminatione, si procedat a quocumque illorum necessarius euadit.

10 Dico secundo. Quando voluntas postquam rectè inspectas habuit naturas actus Iustitiæ, & Misericordiæ, & æquè complacens in utroque efficaciter decernit statuere unum ex his actibus sub disunctione, non potius hunc quam illum, voluntas libera non remanet ad componendum cum hoc actu negationem utriusque actus, est tamen libera & indifferens ad ponendum hunc, potius quam illum, & quemcumque ponat liberè ille procedit ab illa, & totus ille actus secundum omnia prædicata intrinsecè liberè procedit a voluntate, quia omnia prædicata illius sunt identificata identitate physica actus cum speciali differentia illius, quæ potuit a voluntate non procedere, & tota entitas physica huius actus potuit non esse: ergo physice totus ille actus liberè procedit a voluntate. Dixi physice totam entitatem liberè procedere a voluntate libertate physica, quia cum voluntas teneatur elicere alium ex suppositione quod hunc non eliciat, moraliter non reputatur cum plena libertate ad istum, neque libertas cum onere faciendi alium actum, si hunc omittat, æqualem estimabilitatem habet, cum libertate absoluta omittendi, & in ordine ad meritum libertas hæc nullius est momenti, quia in prudentis estimatione nullas gratias agere debeat homini, qui tenetur mihi tribuere aureum unum sub disunctione, & liberè eligit hunc mihi dandum potius quam illum, alium non minoris pretij mihi necessario daturus, si hunc non eligeret. Conducet tamen hæc libertas ad meritum quando est inter actus non æquè bonos, si exerceatur respectu actus magis boni, gratias enim agere debeat homini aliàs obligato ad conferendum hoc vel illud bonum, & libero adhuc præ alio præstandum cum maius bonum mihi liberè confert: suæ obligationi satisfactorius si minus, quod conferre poterat, mihi dedisset. De hac re latè Theologi, ubi de merito, præcipue tertia parte disputantes de merito Christi in ordine ad opera præcepta.

11 Dico tertio. De aliis imperiis, quæ immediatè non determinant ad actum imperantem, v.g. de actu quo voluntas dicit, volo elicere actum Iustitiæ vel Temperantiæ, cuius determinationem sibi relinquit per alium actum discernendum, quia nondum illius naturas inspectas habet: & de actu quo dicit voluntas, volo elicere opera præcepta: qui actus mediis aliis determinat hunc actum hic & nunc efficiendum, philosophandum est eodem modo ac de intentione efficaci respectu electionis, & executionis mediæ, concurrunt enim per modum intentionis, ut explicavi punct. 3. quomodo autem intentio necessitatem electionis inducat dicam Contr. II. Punct. 3.

§. II.

Argumentorum solutio.

12 Obiiciunt 1. Recentiores, qui defendunt actum imperatum esse liberum in hunc modum. Antequam voluntas eliciat actum imperantem est libera ad actum imperatum: ergo si eliciat actum imperatum, actus ille liber euadet. Respond. voluntatem, antequam eliciat actum imperantem esse proximè liberam ad actum imperatum, ac proinde liberè illum elicitor, si illum eliceret ante ipsum actum imperantem, seu independentem ab illo, quando verò advenit actus imperans, iam voluntas ex vi illius amittit libertatem immediatam, quam habebat, quia libertas actus imperati complebatur per negationem imperantis, quæ destruitur per ipsum actum imperantem, quo posito non manet libertas proxima ad actum imperatum, sed remota in libertate imperantis, quæ imperatum secundariò liberum denominat.

13 Obiicies secundo. Actus odij determinat voluntatem ad omissionem amoris, quam ex suppositione suæ existentie inferret necessario, & tamen ad amorem liberè elicendum non supponitur negatio odij, ergo etiam si imperium prædeterminet ad actum imperatum non supponetur negatio imperij ad actum imperatum liberè elicendum. Respondeo longè disparesse rationem, quia licet odium connexionem habeat cum negatione amoris, & illam necessario inferat, tamen odium auferibile est per amorem, & voluntas potens est per amorem auferre negationem eiusdem amoris, & odij quæ illam inferebat, & hac de causa non

non supponitur ad amorem negatio odij, neque odium ablatum quia omnia impedimenta actus secundi, quæ per illum destrui possunt non debent supponi ablata ad illum, sic forma quæ impedimentum est respectu contrariæ non debet supponi expulsa ad introductionem contrariæ potentis illam expellere, non enim ad productionem caloris supponitur negatio frigiditatis in subiecto, sepe enim hæc ab illa procedit: impedimenta verò quæ auferri non possunt per actum secundum debent supponi ad illum ablata, cum verò actus imperans non possit auferri per actum imperatum, & ex alio capite illum inferat necessariò illi debet supponi aliunde ablatum, ut actus imperatus possit liber euadere: secundò ad actum amoris non supponitur ex parte principij actus odij neque negatio illius, ac proinde quantumvis odium sit connexum cum negatione amoris non supponitur ad amorem aliquid connexum cum illo, neque cum negatione illius, neque ex parte principij supponitur aliquid prædeterminans alteram contradictionis partem: actus verò imperatus supponit ex parte principij actum imperantem connexum intrinsecè cum imperato, ac proinde procedit à principio determinato ad vnam contradictionis partem. Adde actum liberum imperatum supponere negationem actus imperantis influentis in illum, non tamen negationem actus imperantis secundum suam entitatem nudam, quia si daretur actus imperans non influens in imperatum, illius libertati non obesset, & actum amoris liberum vel necessariū supponeret negationem odij influentis in ipsum amorem, quia non potest actus amoris ab odio procedere, unde sicut actus imperatus liber excludit ex parte principij influentis in illum actum imperantem, sic actus amoris non solum liber, sed etiam necessariū excludit ex parte principij influentis in illum, actum odij, à quo neque liberè neque necessariò procedere potest. Unde ex hoc capite maiorem exclusionem dicit actus amoris odij actus, quam actus imperatus imperantis actus, quia actus imperatus solum excludit ex parte principij actum imperantem, quatenus liber, actus verò amoris quatenus liber, & quatenus necessariū excludit ex parte sui principij actum odij, à quo nullo modo procedere potest. Fateor exclusionem, quam dicit actus imperatus, quatenus liber actus imperantis esse quasi positivam, quia talis actus imperans libertatem illius destrueret; exclusionem verò quam dicit actus amoris actus odij ex parte principij non esse positivam, quia actus odij tenens se ex parte principij actum amoris destrueret; sed quasi negatiuam, quia actus amoris ab actu odij dependere non potest, quia est impossibilis cum sua causa, & quia actus odij virtutem non habet producendi actum amoris.

14 Obiicies tertio. Amor habet necessariam connexionem cum omissione odij, & nihilominus existente amore potest voluntas liberè omittere odium, ergo etiam si actus imperans necessariā habeat connexionem cum imperato, poterit imperatus esse liber adhuc imperante existere. Respondet Hurtadus disputatione centesima trigesima sexta, sectione secunda, subsectione quarta, paragrapho quadragesimo quarto, voluntatem prius omittere liberè odium, deinde supposita omissione libera, elicere amorem, ac proinde hunc non posse inducere necessitatem illius, quæ ante ipsum supponitur libera. Neque ab hac solutione nimis dissentit Ripalda, qui asserit posse amorem esse quin sit causa inducens omissionem odij, quia potest talis omisso amore existente aliunde induci, quam per amorem, videlicet per voluntatem purè omittentem, aut per voluntatem reflexam omissionis.

15 Difficultate solutio non caret, videtur enim in instanti in quo est amor, voluntatem non posse liberè omittere odium, sed hanc omissionem tantum esse liberam remotè libertate, quia amor fuit elicitus, & consequenter videtur non posse produci amorem ex præuisione omissionis liberæ pro eodem instanti, in quo producendus est amor, quod sic probò. Omissionem liberè procedere à voluntate, non importat influxum aliquem positivum, neque actionem aliquam à voluntate in omissionem derivatam, sed tantum entitatem omissionis cum potentia ad actum cuius dicitur omisso, & cum negatione entitatis necessariò connexæ cum omissione; ergo ut videatur omisso odij libera pro hoc instanti debet præuideri in hoc instanti voluntas cum omissione odij, & cum potentia ad odium, & cum negatione totius entitatis necessariò connexæ cum hac omissione, ergo debet præuideri in hoc instanti in quo vi-

detur omisso libera, negatio amoris necessariò connexa cum omissione: ergo in instanti in quo supponitur omisso odij libera debet supponi negatio amoris: ergo implicat ex suppositione omissionis liberæ in hoc instanti, existentia amoris in hoc instanti, quia supposita negatione amoris implicat amor in illa mensura in qua supponitur negatio.

Dices ad omissionem liberam non debere supponi negationem amoris absolūtè, sed negationem amoris determinantis ipsam omissionem, sicut ad actum liberum non debet supponi absolūtè negatio physice determinationis influentis in actum, ac proinde etiam si amor sit in eodem instanti in quo sit omisso odij, dummodò non inducat in illam, talis omisso poterit esse libera. Contra: omissionem esse liberam nihil aliud est quam entitatem omissionis, & voluntatem esse potentem elicere actum cuius est omisso, & non habere principium determinatiuum, neque inter principium determinatiuum omissionis, & illam determinans vlla potest esse distinctio, quia principium determinare omissionem non dicit aliquem influxum supra principium determinatiuum: amor enim per suammet entitatem determinatiuus negationis odij, per eandem est determinans in actu exercito ipsam voluntatem ad negationem odij, & illi adimens totā indifferentiam ad odium, ergo ut voluntas videatur libera ad omittendum debet videri cum negatione illius, quod formaliter aufert indifferentiam per suammet entitatem; ergo debet videri cum negatione absoluta amoris: ergo implicat videri omissionem liberam in hoc instanti, quin in hoc instanti videatur absoluta negatio amoris: ergo implicat amorem intusdi ex præuisione omissionis liberæ, quia hæc essentialiter dicit negationem amoris, quā posita implicat amorem existere.

Exemplum adductum de actu positio rem non conuenit. 17 cit, est enim longè diuersa ratio de actu positio libera, & omissione libera, quia cum actus positio physice procedat à causis, potest videri procedens ab his causis, & ex hac præuisione induci qualitas prædeterminatiua ad talem actum, quæ iam non poterit esse illius causa, quia talis effectus supponitur productus, & cum illius causa, neque circumstantia sit producti onis, quam supponit, non potest libertatem adimere tali actui: omisso verò libera non producit physice, neque secundum suam entitatem dependet ab aliqua causa, neque respectu illius datur aliquid quod sit propriè prius natura, sed tantum interpretatiue dicimus procedere à voluntate, ac proinde procedere dicimus à causis productiuis actus cui omisso opponitur, & inductiuis eiusdem omissionis cum quibus de facto tempore coniungitur.

Illud verò quod addit Ripalda, amorem non esse necessariò inducentem negationem odij, quia potest voluntas aliunde supponi determinata ad omissionem odij explicatione indiget. Poterit enim negari amorem posse supponere voluntatè liberè omittentem actum odij propter rationem iam dictam, & concedi posse amorem supponere voluntatem necessariò determinatam ad negationem odij, & simul affirmari amorem tunc etiam iterum determinare voluntatem ad eandem omissionem odij, quia rectè potest voluntas esse ex duplici titulo ad quatuor impedita ad actum odij, quorum quilibet illam determinabit ad omissionem, determinare enim ad omissionem nihil aliud est, quam efficaciter odium impedire. Verum est amorem superuenientem voluntati iam determinatæ necessariò ad omissionem odij, non tollere indifferentiam ad actum, & ad omissionem sed illam ita afficere, ut præcisè ex vi illius quolibet alio secluso necessariò futura sit omisso, & hoc est voluntatem ad omissionem determinare, quod essentialiter non est connexum cum ablatione indifferentiæ, est enim hæc quasi effectus secundarius determinatiuis, quæ ablatio indifferentiæ dicitur quando immediatè indifferentia præcessit, & hæc non præcedente est pura determinatio, sicut non esse lucis dicitur lucis corruptio quando hæc immediatè præcessit, quod si lux non præcessit immediatè ipsius non esse dicitur. Expulso enim in esse expulsiōis completur per extrinsecam denominationem: sic determinatio, quæ est non esse indifferentiæ, expulsiō indifferentiæ dicitur seu ablatio illius, quando indifferentia immediatè præcessit, & aliunde prius non supponitur ablata, addit enim ablatio indifferentiæ supra determinationem extrinsecam quādam denominationem desumptam

desumptam ex indifferentia precedente, & aliunde non ablata.

19 Ad argumentum contra nostram conclusionem adductum facilis est solutio, quidquid sit de precedenti, negando voluntatem liberè omittere odium in instanti, in quo elicit amorem obiecti, libertate proxima & immediata odij, tantum enim illa omisso est libera, quatenus liber est amor illam inducens, quod si ante amorem voluntas se determinauerat ad omittendum per actum quo dixerat, volo omittere, illa determinatio positiua, seu ille actus quo reflexè amabatur omisso, libertatem habebit, quam posset habere etiam, si amorem non prederet, quia amor non illum inducit, ipsa tamen omisso in se est necessaria, neque talis volitio reflexa quidquam conducere posset ad propriam libertatem immediatam omissionis, sed potius si efficax esset illam destrueret.

20 Obiicit, quod si actus imperans, libertatem adimit imperato: ergo si quis morte imminente ex affectu poenitentiae imperaret efficaciter charitatem, talis actus charitatis liber non esset: ergo non haberet meritum charitatis: ergo talis homo non consequeretur suam iustificationem, vel si illam consequeretur, eandem esset consequuturus, si posito imperio efficaci charitatis, charitatem non eliceret ex defectu habitus, vel auxilij extrinseci, quia in utroque casu eandem exercebat libertatem. Multa inuoluntur in hac obiectione, quæ breuiter attingam, & Theologis latius expendenda remittam, quia captum Philosophi superant. Opinatur P. Vasquez, quem plurimi sequuntur actum contritionis perfectæ per se ipsum esse formam sanctificantem, in qua sententia obiectio nullam vim habet, quia licet contritio non haberet proprium meritum, per suam entitatem hominem sanctum redderet, quam sanctitatem non haberet homo ille, quatenus illam efficaciter imperaret, si de facto illam non eliceret, quia effectus formalis Physicus formæ, non datur per imperium formæ, sed per ipsam formam. Sentiant alij effectum charitatis non posse efficaciter imperari ab actu alijs virtutis, in hanc sententiam inclinat Hurtadus supra §. 50. illam tenent Doctores relati punct. 1. §. 2. num. 13. asserentes actum perfectioris virtutis non posse imperari ab actu virtutis imperfectioris, ex quo inferitur actum charitatis perfectissimum omnium actuum à nullo posse imperari. Defendit Ripalda supra sect. 4. actum imperantem non adimere proprium meritum actui imperato, etiam si illum expoliet libertate, & asserit actum internum, & actionem externam addere meritum supra actum efficaciter imperantem, ita vt distinctum præmium corresponsdeat largitioni elemosynæ à præmio respondente actui interno illam imperanti, & distinctum actui misericordiz, à præmio respondente actui charitatis illum efficaciter imperanti: pro qua opinione adducit Scotum cum suis quæ respectu actuum interiorum maius fundamentum habet quam respectu actionum exteriorum, quia actus interni intrinsecè motuum honestum respiciunt distinctum in imperato, & imperante, ac proinde libertas cadens, licet secundario, supra actum imperatum, cadit supra maiorem honestatem, quam si solum afficeret actum imperantem, ac proinde maius meritum potest constituere, quod non est in imperio actionis externæ, quæ ex se nullum motuum respicit. Iuxta hanc sententiam nullam vim habet proposita obiectio. Sentiant alij actum contritionis esse physicam dispositionem ad habitum gratiæ, & iuxta hanc sententiam homo ille eliciens actum contritionis, etiam si ne propria libertate iustificationem obtineret non per modum meriti, sed quia poneret dispositionem physicam, quam necessariò consequitur forma. Vltimò si nulla ex his sententijs admittatur, dici poterit Deum acceptare meritum illud hominis elicientis necessariò actum charitatis, ex imperio libero actus poenitentiz ad gratiam habitualement conferendam, quia cum gratia habitualis detur homini peccatori, non vt præmium meriti de condigno, sed de congruo, poterit intuitu maioris minorisve meriti conferri ex voluntate Dei, cum nullum meritum gratiæ, quia homo de facto sit iustus illam de condigno promeretur: ita sentit Hurtadus supra.

21 Vltimò aduerto, quod etiam si concedatur idem præmium respondere homini iusto vel peccatori imperanti ex se efficaciter per actum charitatis actum misericordiz, siue eliciat actum misericordiz, siue non illum eliciat ex impotentia physica, non ideo concedi corresponsdere ho-

Franc. de Ouedo, Philosoph. Tom. 1. l.

mini illi imperanti efficaciter actum misericordiz, quod tribueretur, si actum misericordiz, & actum charitatis liberè eliceret, quia actus misericordiz elicitus ab imperio charitatis meritum non habet distinctum ab imperio charitatis, quod haberet si procederet independenter ab illo, & ob hanc rationem, qui efficaciter desiderat elicere actum virtutis, quem non elicit, non meretur id quod mereretur, si talem actum liberè eliceret, quia tale imperium efficax non potest esse actus liberè eliciendi, implicat enim actum in sensu composito liberum imperari, posset tamen concedi, si opus imperatum adhuc non addat meritum supra internum imperium, hominem efficaciter imperantem ex charitate actum misericordiz idem præmium reportaturum, si actum imperatum eliciat, siue illum ex defectu concursus, vel ex alio capite non eliciat. Hæc ad Theologum attinent, ideo illa non probo, sed refero, ne meus Philosophus terminis Theologicis non auditis terreatur.

PUNCTUM V.

De influxu imperij inefficaci,

Vbi maximum fundamentum exhibetur ad omissionem liberam, & ex motu defendendam.

Difficultatem hanc diligenter inquiram, ex illa enim pendet solutio alijs celebris, præcipuè inter nostros recentiores, de influxu voluntatis in puram omissionem.

§. I.

Status difficultatis proponitur.

Actus reflexus voluntatis alium actum eiusdem potentiz tanquam obiectum respiciens, illiusque existentiam determinans actus imperans dicitur respectu sui obiecti, in quod influit, procedit enim actus imperatus ab imperante determinatus, v.g. actus quo ego volo elicere contritionem propter iustificationem consequendam imperans est respectu contritionis, vt iam vidimus supra. Est difficultas, quæ sit causalitas, mediâ quâ imperans influit in imperatum, quidve in rerum natura ponatur, ratione cuius dicamus hunc actum contritionis provenire ab alio actu imperante. Procedit quæstio tam respectu actus imperantis efficaciter, quam inefficacis, ex suppositione quod datur imperium efficax, & inefficax respectu actuum eiusdem potentiz volutivæ, & vrget difficultas præcipuè in imperio inefficaci, quod potest esse cum effectu, & sine illo, & connexionem non habet necessariam cum actu imperato, & fortiter premit, cum ponuntur duo imperia inefficacia respectu eiusdem actus imperati, verbi gratia, habet quis actum imperantem, quo dicit, volo elicere actum contritionis propter meam iustificationem consequendam, & simul alium actum quo dicit, volo elicere contritionem propter obediendum legi, quâ teneor contritionem elicere. Supponamus positus his duobus imperijs hominem contritionem elicere, quæ potest à quolibet illorum imperiorum procedere, & non procedere, & ab vno procedere, & non ab alio, quid speciale erit in contritione quando procedit ab actu illam imperante propter propriam iustificationem, quod non haberet si imperaretur non ab illo actu sed ab alio respiciente legis obedienciam, quidve quando ab utroque, vel à neutro contritio procedat.

In actu imperij efficacis respectu actus imperati, facilius apparet quæstionis solutio, quia cum de ratione imperij efficacis sit connexio cum actu imperato, videtur non posse dari imperium efficax sine actu imperato procedente ab illo, ac proinde posito imperante, & imperato, necessarium est hunc procedere ab illo, ac proinde dici poterit hanc processionem, seu dependentiam consistere in coexistentia duorum actuum. Nihilominus adhuc in imperio efficaci difficultate non vacat nostra quæstio, quia multi volunt de ratione imperij efficacis non esse actum influere, & determinare actum imperatum, sed tantum ad illum determinare sub conditione, quod non esset extiturus. Vnde si ego à me, vel à Deo determinatus, contritionem elicerem, & simul

M habetrem